

Proč

Hošťálková 11.12.2016

Text: Mat. 25,24-25; Čtení: Mat. 25,14-30; Vstupní slovo: Iz. 40,3-5; Poslání: 1. Kor. 1,26-30; Požehnání: Nu. 6,24-26; Písně: 273; 274; 635; 631; 203

1. Úvod

Jsme v adventní době a tak se možná někdo podivíte, proč si připomínáme text z evangelia, který Ježíš mluvil před svým odchodem, před svým ukřižováním. Jaká je souvislost mezi Ježíšovým narozením a jeho utrpením na kříži? Jednak souvislost mezi Kristovým narozením a jeho obětí na kříži je velmi úzká, jednak v oddíle z Matoušova evangelia mluví o svém návratu, o svém druhém příchodu, o příchodu Božího království. A máme tady příchod, tedy Advent a mluvit o tomto podobenství by bylo na místě. Jistě, ale chtěl bych, abychom se zaměřili z tohoto podobenství na jednu skutečnost, a proto jsme jako druhé čtení, tedy text ke kázání četli jenom ty dva verše. A možná očekáváte, že dnes budeme mluvit o hřivnách, o talentech, jak zní toto slovo v řečtině. Slovo talent je známé všeobecně a používá se v běžné mluvě o schopnostech a obdarováních. Oni čtyři služebníci dostali obdarování každý podle svých možností a schopností, podle Matoušova zápisu jeden pět, jeden dvě a poslední jednu hřivnu, jeden talent. Podle Lukášova zápisu evangelia dostal každý stejně, jednu hřivnu. A celý příběh je o tom, co s tím udělali. Když jsem jednou slyšel toto podobenství, zaujal mne a zarazil postoj toho posledního služebníka, který dostal jednu hřivnu. Zaujalo mne jeho vysvětlení, proč s tím dělal to, či ono, resp. že s tím neudělal nic. Říká: Poznal jsem, že jsi tvrdý člověk a tak jsem se bál. Tento sluha měl strach ze svého pána, že udělá něco špatně, a tak šel tzv. „na jistotu“. Zarazila mne jeho motivace k tomu, co udělal, přesněji řečeno neudělal. A nad tím bych chtěl, abychom se dnes zastavili a zamyslili.

2. Motivace strachem

At' si o tomto člověku myslíme cokoliv, vyjádřil se celkem přesně, co bylo motivací jeho nečinnosti při hospodaření se svěřenými prostředky. Říká, že to byl strach z přísnosti jeho pána. Možná to byla tak trochu výmluva, výmluva pro jeho lenost nebo malou odvalu, či nezkušenost, ale vezměme teď jeho vyjádření vážně. Strach jako motivace lidské činnosti, našeho úsilí. Je to možná i způsob vyjadřování vedoucích a šéfů dnešních podniků – nahnat lidem strach, aby lépe pracovali, nebo přesněji aby podávali větší výkon a majiteli nebo správci firmy přinesli co největší zisk. Prostě o peníze jde vždycky až na prvním místě. Vzpomínám si na situaci v podniku, ve kterém jsem pracoval, kdy jeden ze spolumajitelů firmy, známý podnikatel už v dobách předchozího režimu a nyní jeden z vrcholových politiků, na otázku jaká má a musí být motivace pro práci zaměstnanců odpověděl, že to má být strach, smrtelný strach. Řekl bych, že tento způsob panuje v současných firmách i dnes; aspoň v některých. A uplatňuje se to i v běžném životě, třeba u dětí. Na ostravsku se prý říkalo: „Haviřu, haviřu, pod' mně postrašit děcka, bo sa už ničeho něboja!“ Nejen u dětí, ale i u dospělých se používalo strašení, strašení Pánem Bohem. Možná jste to také slyšeli říkat, že je špatné, že náboženství, a myslí se tím křesťanství, se nebere tak vážně, protože se už lidé už ničeho, ani Pána Boha nebojí. Strach, strach jako důvod k jednání, jako důvod, abychom nedělali špatné věci. O prvním strachu čteme už na začátku Bible. Člověk, muž a žena měli všeho dost a přesto vzali to, co neměli, vzali ovoce ze stromu poznání dobrého a zlého. Poznání a rozsouzení toho, co je dobré a co špatné patřilo a patří jedině Bohu a první lidé podleli pokušení toho zlého a zmocnili se této možnosti. Otevřely se jim oči a poznali, že udělali špatnou věc, že se provinili a jsou ohrožení, že jsou nazí; a měli strach. Schovali se, a když Bůh na člověka zavolal „kde jsi“, tak člověk odpověděl - „schoval jsem se, protože jsem se bál“. Tak je strach až podnes důsledkem viny, důsledkem hříchu a to buď mého, nebo hříchu někoho jiného a já, my se cítíme být ohrožení. Tak je strach motivací, základem našeho, mého jednání, protože se máme pocit, že nám někdo ublíží, že nedostojíme svým povinnostem, že nedojdeme cíle. A to jak v práci, tak doma, tak v manželství a rodině, tak i v církvi. To zneklidňuje, bere sílu a paralyzuje. Je tu zlo, resp. je tu „ten zlý“ a vyvolává strach. Přiznejme si, že mu dáváme víc prostoru, víc pozornosti než je zdravé. Jeden příklad. V uplynulém týdnu byl svátek Mikuláše. Jistě to znáte a vidíte, že chodí Mikuláš, anděl a čert. Mikuláš a anděl chválí, čert straší; tak tu zase máme strach; a děti se bojí. Tak se to dnes provádí, tak to známe. Ale původní způsob byl jiný. Chodil Mikuláš s andělem a tento anděl vedl čerta, který byl svázaný. Jistě vidíte ten rozdíl; už ne čert, který má volné pole působnosti a straší, ale čert, který je svázaný. Myslím, že tento způsob by bylo velmi vhodné obnovit, pokud mikulášský svátek slavíte. Svázaný čert, svázaný ten zlý, poražený, protože nad ním Ježíš Kristus zvítězil. To je přece evangelium.

3. Motivace láskou

Mluvili jsme teď o motivaci strachem; možná až příliš dlouho. Ale u toho nemůžeme zůstat. Mluvit jen o tom, co se nemá, je málo a ještě to nedává výsledek. Mluvit o negativních věcech ještě nevyvolá a nevypůsobí věci kladné, pozitivní. Jaká tedy může a má být motivace pro náš vztah k Bohu, k Ježíši Kristu? Jaká může a má být motivace pro naše jednání s lidmi kolem nás, s našimi bližními? Teď bychom mohli jmenovat řadu věcí, které by měly a mají určovat naše jednání. Poslušnost, pokora, pokoj, moudrost, abychom aspoň něco zmínili. Myslím si, že tou zásadní věcí, která má určovat náš, můj, tvůj vztah k Bohu a k člověku je láska. Je to slovo, které je všemožně používané, propírané i zneužívané, nicméně bez lásky se veškerá poslušnost, pokora, pokoj, moudrost stává zákonem a břemenem, které neunesitelné a pod kterým padáme. A Ježíš ve svém rozhovoru se zákoníky shrnuje celý Mojžíšův zákon do dvou vět: Budeš milovat svého Boha nade všechno a svého bližního jako sebe. Když se vrátíme k onomu služebníku z přečtenému oddílu evangelia, který přinesl svému pánu přesně to, co mu bylo svěřeno a zdůvodňuje to svým strachem z přisnlosti svého pána, tak můžeme říct, že kdyby měl svého pána rád, tak by zřejmě, a řekl bych určitě, jednal jinak. I apoštol Pavel ve velmi známé třinácté kapitole prvního dopisu do Korintu to píše velmi zřetelně: i kdybych všemožně sloužil, obětoval se, navštěvoval, rozdal svůj majetek, modlil se jako nikdo jiný, tak bez lásky to nic neznamená. Na druhé straně si musíme zdůraznit, že láska, že mít rád nás ke vši té službě vede a říkat, že miluji svého Boha a svého bližního a při tom sedět u teplých kamen a pro Pána Boha a člověka vedle mne nic neudělat, je falešné, byla by to jen prázdná slova. Láska, milovat není věcí slov, ale věcí činu, láska nás, mne, tebe ke službě a činu zve a volá. Náš Pán, Ježíš Kristus je nám v tom příkladem, pozváním i pomocí.

5. Obrana proti strachu

Láska, to že milujeme, nás osvobozuje od strachu. Je to celkem logické. Když někoho nemáme rádi, tak přirozeně předpokládáme, že nám chce uškodit. A chce-li nám někdo uškodit, pak máme obavy z toho, že nám může nebo chce provést něco zlého, což v důsledku přivolá, že z něj máme strach. Takže jak z toho? Uvedu teď jednu zkušenost bratra faráře Bláži Šourka, kterou kdysi u nás vyprávěl. Jako farář šel postudiiích na vojnu a kazatelé a věřící lidé vůbec byli na indexu a byli terčem minimálně výsměchu. Také jeden důstojník si na něj takříkajíc zasedl a pobyt na vojně mu řádně znepríjemňoval. A Bláža ho přirozeně neměl rád. Zjistil ovšem, že se ho bojí. Pak k němu promluvilo slovo apoštola Jana „láska zahání strach“. A tak se rozhodl, že tohoto nepřijemného člověka zkusí mít rád. Když to tak zkusil a dělal, tak najednou zjistil, že z něj už strach nemá. Řekl bych, že tady je klíč k přemáhání strachu – mít rád. Jistě to není nějaká zázračná formule, po jejímž vyslovení by se vše nádherně změnilo. Je to zápas, je to boj, boj se sebou samým a i tím zlým, který nám chce uškodit a zničit nás. A v tomto boji můžeme vědět, že nejsme sami, že je s námi náš Pán, Ježíš Kristus a smíme očekávat na jeho pomoc. Ale opět, do toho musíme, musím, musíš vstoupit a rozhodnout se mít rád, nebo se o to aspoň pokoušet. Pán Bůh nám v tom pomáhej.

6. A co dnes a nyní

A to je už otázka našich všedních i svátečních rozhodování, našeho každodenního života. Tady končí legrace, tady začíná víra, tady jsme ve svých životech. Můžeme slyšet zvěst evangelia, můžeme slyšet věhlasné kazatele a může to dopadnout jak u Františka z Assisi. František kázal rybičkám, a když skončil, tak rybičky odplavaly a všechno bylo opět při starém. Nechme svá srdce, své myšlení, svůj život zasáhnout zvěstí evangelia, zvěstí o tom, že už nemusíme mít strach, protože na to nejsme sami. Zasáhnout zvěstí o tom, že Ježíš Kristus přišel na tento svět, aby nám byl nablízku, aby nám byl ku pomoci. To není nějaká náboženská fráze, kterou bychom se utěšovali, to je dobrá zpráva pro naše všední dny. Docela konkrétně se tato dobrá zpráva projevuje v odpuštění. Věříme a vyznáváme, že pro Kristovy zásluhy, pro jeho obět' a zmrtvýchvstání smíme mít a máme odpuštění našich vin. Ale také se v modlitbě Páně modlíme „odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme našim viníkům“. A opět tady vidíme obě stránky – Boží odpuštění a naše odpuštění. A opět je to záležitostí každého dne. Odpuštění neznamená, že souhlasíme s tím, čím se proti nám ten který člověk provinil. Odpuštění je vysvobození. Vysvobození z vězení s klíčem uvnitř, jak je název jedné knihy. Odpuštění je vysvobození ze strachu, protože odpuštění je projevem lásky. To jsem chtěl, abychom si v dnešní třetí adventní neděli připomenuli. Pán Ježíš přichází a přinesl nám a přináší odpuštění, má nás rád, volá nás k lásce a odpouštění a dává možnost zbavovat se strachu. Strachu z Božího trestu, protože on náš trest vzal na sebe i strachu z lidí, z budoucnosti, ze sebe samých. Tak milujme, odpouštějme a nebojme se. Náš Pán jde s námi.